

הרוח החמה של ירוחם

אדר' לידיה מודלבסקי

עיירה קטנה) – מנהלת מדרשת "באר" – בת המשפחה הירושלמית הידועה בחוגים אקדמיים, שהגיעה לירוחם ומקימה בה את בית המדרש הראשון בארץ לנשים... ועוד רבים וטובים שפועלים לא מתוך אינטרסים צרים, אלא מתוך האידיאלים וה"פרובינציאליות" המקסימה, אותה ה"פרובינציאליות" שמהווה ניגוד קוטבי לציניות, ריחוק ועליונות.

דרך אגב, לא רק לי ולחבריי מצוות התכנון יש חולשה לירוחם. הסתבר שגם הבוס שלנו- קובי בוגין- חסיד וותיק של הסינגלים לאופניים סביב ירוחם... לאחרונה קובי יזם מהלך תכנוני שיווקי בשיתוף פעולה עם המועצה המקומית ירוחם ובליויי מקצועי של ד"ר נילי שחורי במטרה לקדם את מיזם התיירות "הר אבנון". מי שמכיר את המקום, יבין את החזון.

קצת מידע על הפרויקטים בירוחם ואנשי הצוות שעמלים בהם:

- **רה ארגון פנימי ושדרוג של בית הספר המאוחד.**
זה הפרויקט הראשון בירוחם שפתח לנו דלתות לעבודות הבאות. התכנון כלל הרבה אלמנטים של עיצוב פנים, דרש חשיבה שמשלבת גישה פונקציונאלית, ארגונומית וחינוכית ומטרתו הייתה להפוך מבנה מיושן וקשיח למרקם זורם ומאפשר פעילות רב תכליתית. נטלי סלצקי שהייתה שותפתי בפרויקט תרמה רבות מכישרויה המקצועיים. לפרויקט הייתה הצלחה רבה בחוגים הפדגוגיים של ירוחם ובהמשך פגשתי הרבה אנשים שקישרו את שמי לרה ארגון של בית הספר המיוחד.
- **19 יחידות דיור בשכונות וותיקות של ירוחם.**
הפרויקט קודם ע"י עמרם מצנע בתחילת גל הבניה המסיבי עם דגש על התאמה אקלים מדבר וחיפוש צביון מקומי מובהק. התחלתי את התכנון בשיתוף של נטלי סלצקי, ובהמשך מי שלקח את המושכות היה אדר' גולן אלמוג. גולן הביא את הפרויקט לביצוע, כולל יצירת דגמי חדשים (אך שייכים לאותו הקונספט) ותאום התכנון מול יועצים.
בין היתר, הפרויקט היה גם מעניין כי פעלנו מול יזמים פרטיים ונדרשנו להתאים את הערכים לכלכלה. הפרויקט בוצע בשלבים. השלב האחרון אמור להסתיים עד סוף השנה.

לראשונה גליתי את ירוחם וסביבתה אי שם בתחילת שנות ה-90 בטיולים של חברי גברעם למדבר. הייתי אז עולה חדשה בתהליך הקליטה בקיבוץ, הכל היה חדש לי וריגש אותי. אני זוכרת איך התפלאתי מהאירוס השחור שצומח ישר מסדקי האדמה, מהאגם הקסום, מהנוף ההררי הפתוח... דבר אחד לא נחרט בזיכרוני – זאת העיירה עצמה.

אחר כך ראיתי את סדרת הטלוויזיה עם זאב רווח וסמי הורי בתפקידים של נהגי המשאית שנלחמים יום-יום על פרנסה. הסיפור מתרחש בירוחם בו העיירה מככבת בתור סמל של ייאוש, הזנחה, שחיתות ופריפריאליות מתסכלת. סביר להניח שהתמונה הייתה קרובה למציאות.

עבר יותר מעשור כאשר יום אחד הודיעו ברדיו שהדמוקרטיה בירוחם פשטה רגל ושהמדינה ממנה את יו"ר הוועדה הקרואה החדש מטעמה – עמרם מצנע – לא פחות ולא יותר. שמעתי את החדשות ולא תיארתי לעצמי שהן אמורות להשפיע גם על חיי.

רוח השינויים שטפה את ירוחם, התחלפו רוב בעלי התפקידים במועצה, ביניהם גם מנהל אגף החינוך. עם מנהל אגף החינוך החדש של ירוחם יצא לי לשתף פעולה בפרויקטים רבים כאשר הוא מילא את התפקיד הדומה במועצה אזורית אחרת. כנראה, בזכות ניסיון העבודה הטוב שהיה לנו שם, קיבלתי כרטיס כניסה לפרויקטים של חינוך שונים בירוחם.

מאז "אנחנו על המפה ואנחנו נשאר על המפה" כל עוד זה תלוי בי.

ישנו מגוון רחב של הפרויקטים בירוחם בהם צוותנו עוסק: שכונות מגורים (בתוכם שכונת צהלה שאמורה לתת מענה למשפחות הקצינים מעיר הבה"דים), שדרוגים של בתי ספר קיימים והקמת בית ספר חדש, בית מדרש "קמה" ומדרשת "באר", תב"עות מקומיות שמשרתות את הפרויקטים הנ"ל וכדומה. חלק מהפרויקטים כבר בוצעו, חלקם בהקמה וחלקם בעבודה על הקונספט ובתהליך של גיוס תרומות.

פעילותנו בשטח התחילה בתקופת מצנע וממשיכה היום מול ראש המועצה הנבחר מיכאל ביטון (הפעם בן ירוחם). אני חייבת לציין ששום דבר מהרושם הישן על העיירה לא נשאר בתודעתי. לאורך כל הדרך יוצא לי לפגוש אנשים ערכיים ודומיננטיים במובן הטוב של המילה, החל ממיכאל ביטון – ראש המועצה - בעל חזון וחשיבה צעירה; אולגה גולדשמידט – מהנדסת המועצה - בחורה מסורה, מקצועית וקואופרטיבית; איתי אסולין – מנכ"ל החברה הכלכלית לפיתוח ירוחם – שנראה כמו סטודנט בתחילת הלימודים, אך יודע לתכנן ולבצע מהלכים מהותיים; תמי ביטון (כך-כן), ניחשתם נכון – נשואה לאחיו של ראש המועצה, בכל זאת

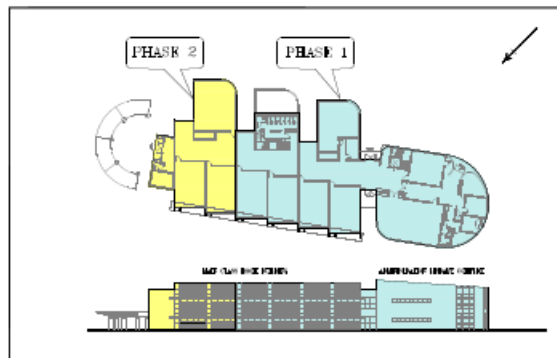

הקמת בית ספר ובית מדרש "קמה".

ווידיו קטן: אין נושא תכנוני שעושה לי את זה יותר מתכנון בתי ספר. אני לא יודעת איך להסביר את זה: אולי השילוב בין הפרוגרמה הסטנדרטית שחוזרת על עצמה לבין ההקשר הסביבתי המשתנה (טופוגרפיה, מאפייני מגרש, סוג אוכלוסייה, היבטים מקומיים שונים) וכמובן, הרבה רצון ליצור לילדים סביבה חיובית ומגוונת. בקיצור, כל פעם שיש לי פרויקט של בית ספר חדש, אני מתרגשת כך היה גם בתכנון של בית הספר לבנות בירוחם. תוך שיתוף הפעולה עם אגף החינוך של המועצה, עם רשת אמי"ת ועם נציג התורמים ג'ף טורצקי נוצרה אווירת עבודה טובה. ושוב, גם בפרויקט הזה, קיבלתי תמיכה ועזרה מקצועית מנטלי סלצקי. כרגע בית הספר נמצא בשלב סיום הביצוע ובית המדרש מתקדם לסוף שלב ביצוע שלד. דרך אגב, בתחילת הפרויקט עמרם מצנע שכבר היה

הקמת בית הספר "קמה"

עם רגל אחת מחוץ לירוחם פעל רבות לקידומו מול התורמים.

במהלך הקמת הקומפלקס של בית הספר ובית המדרש עלה צורך בהסדרה סטטוטורית הולמת ושינוי התב"ע החלה על המגרש. אדרי' דורון שגב התגייס לטיפול בנושא ועמד במשימה בגבורה.

שכונת צהלה – 108 יחידות דיור.

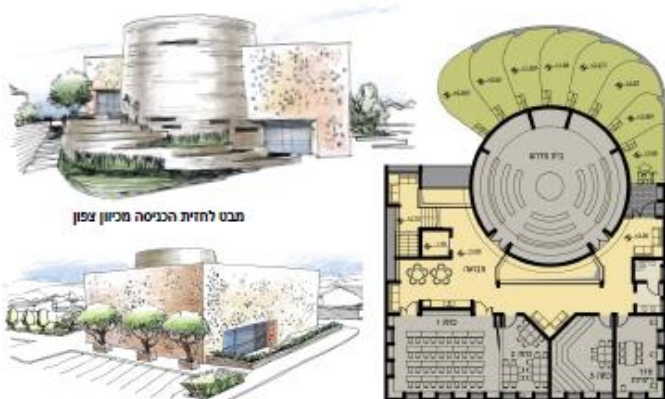
עוד פרויקט בירוחם שנטלי משתתפת בו. כשהמדינה התחילה בתכנית העברת צה"ל לנגב והקמת עיר הבה"דים, עמרם מצנע ישר ראה בזה פוטנציאל לפיתוח של ירוחם ויזם הקמת שכונת מגורים יעודית למשפחות הקצינים.

הפרויקט לא זורם בקלות, כי היו עליו ויש עדיין יותר מדי גורמים מעורבים ומשפיעים: החברה הכלכלית לפיתוח ירוחם, מנהלת העברת צה"ל לדרום, משרד השיכון ועוד. מי כמוכם יודעים כמה התכנון של שכונות מגורים מורכב ומתיש.... אבל בכל זאת מדובר בשכונה בירוחם, לא סתם שכונה....

מדרשת "באר".

זהו פרויקט שכל אדריכל חולם עליו. עומד מולך לקוח אינטליגנטי, ערכי, משכיל וקואופרטיבי. אני מתכוונת למנהלת המדרשה תמי ביטון, שהזכרתי את שמה כבר קודם. מדובר כאן לא רק בהקמת המבנה הפיזי, מדובר בחיפוש הקונספט המופשט שמתאר את מיקומה המתעצם של נשיות ביהדות. השותף הטבעי שלי לפרויקט מסוג זה היה ללא ספק דורון שגב, שבעבודה המשותפת איתו אני תמיד מצליחה להבין לעומק מה התכלית הפנימית של אותה העבודה ומה הדרך שצריכים לעבור כדי להשיגה. במהלך התכנון העקרוני והכנת תיק הפרויקט השתתפנו בסדנאות והרצאות מדהימות בירושלים, קיימנו מפגשים עם תמי ובעלה דוד – היסטוריון במקצועו שהתנדב לתת גב לאשתו בהקמת בית מדרש לנשים בישראל.

בשלב מסוים צירפנו לצוות התכנון את אדרי' מורן קלדר, הרכש החדש של המועדון שלנו. מורן בוגרת טכניון טרייה הביאה לעבודה רוח צעירה וחדשנות

תכנית קומת עלינה במפלס +3.96
עדכנית שכל כך חסרות לנו (ואולי דווקא לי, באופן אישי).

כרגע אנו עומדים לקראת הזמנת התכנון המפורט מול המזמין המוכר: רשת אמי"ת. במקביל רשת אמי"ת הזמינה את שינוי התב"ע שתאפשר מימוש הקונספט של המתחם ודורון בימים אלו התחיל במשימה.

הר אבנון.

נכון שחייכים לפרטים על הפרויקט המסקרן הזה? אז תצטרכו להיעזר בסבלנות ולחכות. הפרויקט הוא בייבי של קובי. דורון ואני מלווים אותו (את הבייבי) ועוזרים בהיבטים טכניים, אבל יהיה יותר נכון אם קובי בעצמו ייספר ב"ארכיטקסט" הבא על המחקר שנעשה, על כיווני החשיבה וניהול יחסי הציבור למימוש הפרויקט.